

O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
MILLIY KUTUB HALLASI
INV.№

ХАЛАК СҮЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлазан

E-mail: xalksuzi@uzpak.uz

2003 йил 9 май, №100 (3212)

Ўзбекистон –
көлажаги
бююк
давлат

Жумла

ХАЛАКНИНГ БЮЮК ЭҲТИРОМИ

**Хотира ва қадрлаш халқимизга
хос миллий ўзлигимиз, урф-одат-
ларимиз билан чам-
барчас боғлиқ му-
қаддас тушунча-
лардир.**

Ислом КАРИМОВ.

ХОТИРАНГИЗ ДОИМО ҚАЛБИМИЗДА, ЮРАГИМИЗДА

Мустақиллик йилларида
халқимиз ҳәти ва тафаккури-
даги кўпгина тушунча ҳамда
қадрятлар ўзгари. Бу Ик-
кини жаҳон урушида фа-
шизм устидан қозонилган
галаба, унинг маъно-мазмuni
ҳақидаги қарашларга ҳам тे-
шилди.

Матдумки, собик мустабид
тазум даврида бу галаба фа-
қат битта давлат – ССР деган
қизил империянинг ютуғи
сифатида талқин этилар, унинг
ўйлаб топилган атама билан
“Улуг Ватан уруши” деб ном-
ланниши ҳам шундан далолат
берар эди.

Холбуки, бу галаба факат
битта давлатнинг эмас, балки
бутун тараққийларвр инсони-
ятининг фашизм деган мудх-
иш оғат устидан қозонтан
галабаси эди. Бу ююк галаба-
да бизниси халқимизни миль-
латимизнинг ҳам муносиб ҳис-
саси бор. Ва ҳар бир юртдо-
шизмизга ўлган гурӯр-иғтиҳор
тўйғуларни баҳш этадиган бу
ҳақиқат халқимизнинг инсо-
ниятни олдиғати мурakkab
масъудиятни вазифаларни ҳал
етишида дунёдаги тараққийлар-
вр кўчлар билан доимо бирга,
ҳамдами ҳамнаға бўлуб
келаётанини англатади.

Лекин шу тузуми ҳамма
саҳада бўлгандике, тархни
холис англаш борасидаги
хуқуқдаримизни ҳам чеклаб
қўйтган эди. Шунинг учун ҳам
турли воситалар орқали Ик-
кини жаҳон урушини бизнис-
нинг юртимиздан жуда олис-
да кечган, бизга ҳеч қандай
алоқаси бўлмаган уруш синга-
ри талқин этишига уринаради.
Кечаги тархимиз мисолида
бунга неча бор гувоҳ бўлган-
миз. Ҳарбий ҳизматни ўташ
пайтида мен ўзим ҳам бунга
ишион ҳосил қўлтиман.

Сакончики йилларнинг
боши эди. Биз ўрмонлар ва
тоглар орқали олди алоқа тар-
могини нузорат қулар эдиц.
Бир гал кетти сайхонника
урушдан қолган қаристонга
дуч келганимиз ҳали-ҳали
есимда. У ерда дўйпидек-
дўйпидек қабрлар кўзга таш-
ланни турар, ўтладиган кетта
мармартонда “Мазкур тела-
ликни душмандан озод

килишида қўйдагилар ҳақра-
монарларча ҳалок бўлди...” деган
сўзлар ёзилган були, рўйхатда ушбу тепалик учун
жанг қўлган юртдошларимиз-
нинг номлари ҳам қайд этил-
ган эди.

Мана, орадан йиллар ўтди.
Халқимиш ўзининг асрӣ ор-
зуси бўлган мустакилликка
эриши. Дунёкарашимиш ўзгари.
Эндиқида ўша мар-
мартошда номи муҳраб
қўйилган шаҳид аждодларимиз
факат бир тепаликни озод
килиш учун эмас, балки ун-
дан минг карра улугроқ бўлган
максадлар – ўз юрти, ўз Ва-
тана, қолаверса, бутун инсо-
ният озодлиги учун жон бер-
ганинг англатиши.

Ана шу даҳшатли уруш
йилларида минглаб ҳамюрт-
ларимизнинг жадид олис-олис
хўлаларни қолиб кетди. Улар-
нинг дийдорини кўриш, улар
ҳақиқи бирон-бир ҳабар эши-
тиши ота-оналари, фарзандла-
ри, ёру биродарлари, барча
яқинлари қолида аబади ар-
мий майланни ҳам ҳақиқат.
Канчадан-канча онанзорлар
қирчиллама йигит ўшида
жангни отланган фарзандлари
йўлда кўз тикиб, улардан
умид узомлай дунёдан ўтгани
ҳам кўпчиликка яхши майум.

Лекин ана шундай қурбон-
лар, ана шундай азоб-ўқубат-
лар эвазига биз, бутун баш-
рияни озод ва эркин ҳаётга эга
бўлдик. Токи ҳаёт бор экан,
эзгулик ён ғўзли ўртасида-
ги кураш давом этар экан, бу
ҳақиқатни асло унтири
бўлмайди.

Ҳаммамиз яхши билимз,
яхин-яқинга Иккинчи жа-
ҳон уруши жангтҳорида ўзи-
нинг ўзи буюк бойлиги – азиз
жонни курбон қолган минг-
минглаб аскар юнитлар каб-
ри устиди. “Сенинг номини
номалыум, жасоратнинг аба-

(Давоми 2-бетда).

Аслида ҳаммамизнинг кечмишишимиз ҳам,
топмишишимиз ҳам шу улуг Тарозида ўлчанади. Бир
посансигида укунларни, бир посангида
кунларни ўтчаймиз. Номларим кўп иккисининг:
кечка-бугун, ўтмиш-келажак ва...

Абдулла Орифда шундай
сатрар бор:

**Жанггоҳлардо жон берган
боболарни укунтуманз,**
**Машоқ териюни берган
момоларни укунтуманз,**
**Эътиқод, иймон берган
дузуларни укунтуманз,**
Фақатнина халқнишар,
Фақатнина қўлур халқ...

Шу ҳаёт бор экан, азал-
абад ўзи билан ёйма-ён Хо-
тирина ҳам, Қадрларни ҳам
эъзозлаб яшиади. Ҳеч мубо-
лагаси айтиш мумкини, шу
инки сўз биз алоҳидга ургу берган
у кунларнинг бориб, сурони
жангларда катнагаш инсон-
ларнинг барчаси бизнинг аж-
додларимиз, Ўзбекистонимизни
дуч келганимизни ҳали-ҳали
есимда. У ерда дўйпидек-
дўйпидек қабрлар кўзга таш-
ланни турар, ўтладиган кетта
мармартонда “Мазкур тела-
ликни душмандан озод

ишион ҳосил қўлтиман.

1999 йилнинг кеч кузи-
зи. Бир кўрсатни бахонаси-
да ҳассос алиб, уруш ишти-
рокчиси, раҳматли Сунна-

тила Анербоев билан Хо-
тира майдонида қўришилик.
Бир кун аввал телефондаям
мавзуни айтудим. Келди,
салом-алиқдан кейин жуда
мулойим, овозда қўлимдан
ушла бўғлим, юргинг, ав-
валь зинрат қўллайти, бобо-
ларнинг, момоларнинг руҳи
шод бўлсин ийломим. Мен-
дан бошқалар ҳам гапнорин-
чи, қадрлар ҳам ғапнорин-
чи. Охирни жуда узиди.
Аввалига ҳаётни ўз ҳаётни
шунунимади. Охирни жуда ўзиди:
“Бу жой жуда улуг жой.
Бу ерга келиб бир лаҳза
билишнинг, англарнинг савоби
кетти. Бу жойнинг савоби кетти.”

Абдулла Орифда шундай
сатрар бор:

**Жанггоҳлардо жон берган
боболарни укунтуманз,**
**Машоқ териюни берган
момоларни укунтуманз,**
**Эътиқод, иймон берган
дузуларни укунтуманз,**
Фақатнина халқнишар,
Фақатнина қўлур халқ...

Шу ҳаётни ўз ҳаётни
шунунимади. Охирни жуда
узыннан ўз ҳаётни ўз ҳаётни
шунунимади.

Аниқишини ўз ҳаётни ўз ҳа

СИЗГА БУЛ ВАТАННИНГ ШАВКАТУ ШОНИ

Мен отам фарзандиман...

Отамни Ашурали муаллим дейшишарди. Уратепа шахридаги педбилим юртнин туттатта, ўтган асрнинг ўтизинчи йилларида хозирги Янгиюбод туманида жойлашган қишлоқларда ўқитувчилик кылган. Айтмоқки, қадимиги «Авесто» китобидаги номи қайд этилган Совет қишлоғида мактаб директори бўлган. Директор бу ерга олдин ўшакка, кейин велосипедда қатнаган. «Велосипеднинг яломат тамойили бор, ҳаракатдан тўхтасонг, йиқиласан. Муаллимлик ҳам шунга ўхшайди, ўқимай қўйсанг, ўз-ўзингдан эгардан тушиб қолсан, шунинг учун ҳамиша мутолақ қилишини керак», дерди отам раҳматли. Отамнинг бу ўтилари биз, фарзандларининг қулоғида кўйма булиб ўнашиб қолди. Туфт ўтил ҳаммамиз ўқиб-ўрганиб олий маълумотли муаллимлар буддик.

Мен 1959 йилдан бери мусиқадан дарс бераман. Ишдан ажralмаган ҳолда Низомийномли педуниверситетни битирдим. Умрим мактабда ўтганига ёч қачон афсулсанман. Муаллимлик туғайли ҳамқишлоқларим орасида обрў ортиридим, ҳалқ талими аълочиши унвонига, «Эл-юрт ҳурмати» орденига сазовор бўлдим. Дарвоқе, менда мусиқага илк ҳавас ҳам отам туғайли туғилган. Унинг дутори бўларди, бўш вақтида ҳалқ кўйладидан чалиб берарди.

Отамни кўп хотирлайман. Унинг Иккичи жаҳон урушида асир туштагани, Олмонияда, Италиядаги 1947 йилгача сарсон-саргарон бўлгани, менинг эса асиринг ўғли деб синифда қолдиришани бирма-бир хотирламдан ўтади. Отам асирилган қайтач, кўп йиллар курилиш бригадасида ишлаб юрди. Унга бошча жойда ишлаш ман этилган эди. Биз айрим боявчай болаларнинг кийим-кечагига ҳавас қилиб ўслик. Кўнглисимиз ўқиси, лекин чўккани йўқ. Ҳакиқат бир куни қарор топишита ишонардик. Мана шунданд кунларга этилганнишни шукур.

Ҳаётда ўрнини босиб бўлмайдиган одамлар кўп. Шулардан бирни отам, муаллим ва қурувчи Ашурали ўрозовдир. Мен унинг ҳаёт йўли, метинде мустаҳкам иродаси билан ҳамиша таҳланаман.

**Холмүмин АШУРАЛИЕВ,
Боёвут туманинг мусиқи ўқитувчиси.**

“Шу кунларга етказганига шукур”, дейди уруши кўрган кекеса отаҳон Одил Умаров.

Нўймонжон МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат

Вақт — елдирим. Ҳаёт аబадий, дунё фонийдур. Инсон умри эса жуда қисқа. Яшашнинг шундай бир қонун-қоидалари борки, у шам бўлса ўзида эту из, ишшик ном ва ўчмас хотиралар қолдирмоқчилик. Афусски, буни кўпчилигимиз жуда кеч англаймиз...

Мархума завжак мухтараман ҳақида сўзлаш мен унун жуда оғир. Негаки, олти ўйлирки, аҳни оиласиги унинг туттиришни хотира билин ўша паязвисиз...

1935 йилнинг баҳори, ўтиклар қўйғос гулга кирган палла эди. Маъфурабиби Турсунбой қори кизи билан ўша кезларда тўйимиз бўлди.

Ҳаёт фақат байрамлардан иборат эмас. Қолаверса, турмушнинг қандай кечини замоннинг ахволига боғлиқ. Тириклилар оғир даврлар эди ўшандо. Бунинг устига менинг урушга олиб кетишиди. Кекса ота-онамни парваришилаш маъфурабибининг зими масида қолди. Урушдан қайтганимда ҳам, ундан кейинги йилларда ҳам ота-онамдан у ҳақда фақат илик сўзларни ўшиганим. Энди ўйласам,

ўша йилларда Маъфурабиби билан бирталлида хонадонимизга файзу тароват, иссиқ меҳр ва ҳарорат ҳам эргашиб экан. У сабру

фазилатлар, тоғдек сабордоши, күёшлек қайноқ меҳр, оловлада иссиқ муҳаббат ва садоқат, зуко-лил ҳаммада теран ақл муҳассам эди.

Маъфурабиби оналик, бекалик илмини чукур билади. Ҳеч қачон, ҳеч кимдан иссиқ сўзини аямасди. Унинг яхши фазилатлари безиз кетмади, балки жондан азиз фарзандларимиз, набирадаримиз чехрасида, қалбидан ўша қартилатди.

Мана, ёшм тўқсонга яқинлашди. Гоҳида маҳаллалади ёки ўзим кузатиб борадиган вақтли матбуто саҳифаларидан оиласига илк душманнинг ҳаво хукуми босилди. Самолётлардан ёғилёттантон бомбалар бирлаҳзанни ўзида бир неча аскар ҳаётига зомин бўлди. Немисларнинг хукумидан сунг омон колланар Волхов фронтига қараша 19-ўчи гвардия дивизиясинга бориб кўшиди. Мана шу ерда Ахмад Азизовнинг фашистларга қарши аёвсиз кураши бошланди.

Душман билан бўлган тўқнушувлардан бири жуда оғир кечди. Атрофи ўйрон сабори барои яхшинига ачитади. Ленинградга кетаётган ўзбекистонликлардан иборат эшелон немислар ҳукумига ураган эди. Шахарга кириб келган Гомель ҳарбий-чишга ўкув куртнинг курсантлари дарҳол яхшинига ачитади. Шунда оддий аскар Ахмад Азизов урушнинг даҳшатли фожиасига илк бўйи бўлди ва душманнинг ҳаво хукуми босилди. Самолётлардан ёғилёттантон бомбалар бирлаҳзанни ўзида бир неча аскар ҳаётига зомин бўлди. Немисларнинг хукумидан сунг омон колланар Волхов фронтига қараша 19-ўчи гвардия дивизиясинга бориб кўшиди. Мана шу ерда Ахмад Азизовнинг фашистларга қарши аёвсиз кураши бошланди.

Душман билан бўлган тўқнушувлардан бири жуда оғир кечди. Атрофи ўйрон сабори барои яхшинига ачитади. Ленинградга кетаётган ўзбекистонликлардан иборат эшелон немислар ҳукумига ураган эди. Шахарга кириб келган Гомель ҳарбий-чишга ўкув куртнинг курсантлари дарҳол яхшинига ачитади. Шунда оддий аскар Ахмад Азизов урушнинг даҳшатли фожиасига илк бўйи бўлди ва душманнинг ҳаво хукуми босилди. Самолётлардан ёғилёттантон бомбалар бирлаҳзанни ўзида бир неча аскар ҳаётига зомин бўлди. Немисларнинг хукумидан сунг омон колланар Волхов фронтига қараша 19-ўчи гвардия дивизиясинга бориб кўшиди. Мана шу ерда Ахмад Азизовнинг фашистларга қарши аёвсиз кураши бошланди.

Мана ёшм тўқсонга яхшинига ачитади. Ленинградга кетаётган ўзбекистонликлардан иборат эшелон немислар ҳукумига ураган эди. Шахарга кириб келган Гомель ҳарбий-чишга ўкув куртнинг курсантлари дарҳол яхшинига ачитади. Шунда оддий аскар Ахмад Азизов урушнинг даҳшатли фожиасига илк бўйи бўлди ва душманнинг ҳаво хукуми босилди. Самолётлардан ёғилёттантон бомбалар бирлаҳзанни ўзида бир неча аскар ҳаётига зомин бўлди. Немисларнинг хукумидан сунг омон колланар Волхов фронтига қараша 19-ўчи гвардия дивизиясинга бориб кўшиди. Мана шу ерда Ахмад Азизовнинг фашистларга қарши аёвсиз кураши бошланди.

Душман билан бўлган тўқнушувлардан бири жуда оғир кечди. Атрофи ўйрон сабори барои яхшинига ачитади. Ленинградга кетаётган ўзбекистонликлардан иборат эшелон немислар ҳукумига ураган эди. Шахарга кириб келган Гомель ҳарбий-чишга ўкув куртнинг курсантлари дарҳол яхшинига ачитади. Шунда оддий аскар Ахмад Азизов урушнинг даҳшатли фожиасига илк бўйи бўлди ва душманнинг ҳаво хукуми босилди. Самолётлардан ёғилёттантон бомбалар бирлаҳзанни ўзида бир неча аскар ҳаётига зомин бўлди. Немисларнинг хукумидан сунг омон колланар Волхов фронтига қараша 19-ўчи гвардия дивизиясинга бориб кўшиди. Мана шу ерда Ахмад Азизовнинг фашистларга қарши аёвсиз кураши бошланди.

Душман билан бўлган тўқнушувлардан бири жуда оғир кечди. Атрофи ўйрон сабори барои яхшинига ачитади. Ленинградга кетаётган ўзбекистонликлардан иборат эшелон немислар ҳукумига ураган эди. Шахарга кириб келган Гомель ҳарбий-чишга ўкув куртнинг курсантлари дарҳол яхшинига ачитади. Шунда оддий аскар Ахмад Азизов урушнинг даҳшатли фожиасига илк бўйи бўлди ва душманнинг ҳаво хукуми босилди. Самолётлардан ёғилёттантон бомбалар бирлаҳзанни ўзида бир неча аскар ҳаётига зомин бўлди. Немисларнинг хукумидан сунг омон колланар Волхов фронтига қараша 19-ўчи гвардия дивизиясинга бориб кўшиди. Мана шу ерда Ахмад Азизовнинг фашистларга қарши аёвсиз кураши бошланди.

Душман билан бўлган тўқнушувлардан бири жуда оғир кечди. Атрофи ўйрон сабори барои яхшинига ачитади. Ленинградга кетаётган ўзбекистонликлардан иборат эшелон немислар ҳукумига ураган эди. Шахарга кириб келган Гомель ҳарбий-чишга ўкув куртнинг курсантлари дарҳол яхшинига ачитади. Шунда оддий аскар Ахмад Азизов урушнинг даҳшатли фожиасига илк бўйи бўлди ва душманнинг ҳаво хукуми босилди. Самолётлардан ёғилёттантон бомбалар бирлаҳзанни ўзида бир неча аскар ҳаётига зомин бўлди. Немисларнинг хукумидан сунг омон колланар Волхов фронтига қараша 19-ўчи гвардия дивизиясинга бориб кўшиди. Мана шу ерда Ахмад Азизовнинг фашистларга қарши аёвсиз кураши бошланди.

Душман билан бўлган тўқнушувлардан бири жуда оғир кечди. Атрофи ўйрон сабори барои яхшинига ачитади. Ленинградга кетаётган ўзбекистонликлардан иборат эшелон немислар ҳукумига ураган эди. Шахарга кириб келган Гомель ҳарбий-чишга ўкув куртнинг курсантлари дарҳол яхшинига ачитади. Шунда оддий аскар Ахмад Азизов урушнинг даҳшатли фожиасига илк бўйи бўлди ва душманнинг ҳаво хукуми босилди. Самолётлардан ёғилёттантон бомбалар бирлаҳзанни ўзида бир неча аскар ҳаётига зомин бўлди. Немисларнинг хукумидан сунг омон колланар Волхов фронтига қараша 19-ўчи гвардия дивизиясинга бориб кўшиди. Мана шу ерда Ахмад Азизовнинг фашистларга қарши аёвсиз кураши бошланди.

Душман билан бўлган тўқнушувлардан бири жуда оғир кечди. Атрофи ўйрон сабори барои яхшинига ачитади. Ленинградга кетаётган ўзбекистонликлардан иборат эшелон немислар ҳукумига ураган эди. Шахарга кириб келган Гомель ҳарбий-чишга ўкув куртнинг курсантлари дарҳол яхшинига ачитади. Шунда оддий аскар Ахмад Азизов урушнинг даҳшатли фожиасига илк бўйи бўлди ва душманнинг ҳаво хукуми босилди. Самолётлардан ёғилёттантон бомбалар бирлаҳзанни ўзида бир неча аскар ҳаётига зомин бўлди. Немисларнинг хукумидан сунг омон колланар Волхов фронтига қараша 19-ўчи гвардия дивизиясинга бориб кўшиди. Мана шу ерда Ахмад Азизовнинг фашистларга қарши аёвсиз кураши бошланди.

Душман билан бўлган тўқнушувлардан бири жуда оғир кечди. Атрофи ўйрон сабори барои яхшинига ачитади. Ленинградга кетаётган ўзбекистонликлардан иборат эшелон немислар ҳукумига ураган эди. Шахарга кириб келган Гомель ҳарбий-чишга ўкув куртнинг курсантлари дарҳол яхшинига ачитади. Шунда оддий аскар Ахмад Азизов урушнинг даҳшатли фожиасига илк бўйи бўлди ва душманнинг ҳаво хукуми босилди. Самолётлардан ёғилёттантон бомбалар бирлаҳзанни ўзида бир неча аскар ҳаётига зомин бўлди. Немисларнинг хукумидан сунг омон колланар Волхов фронтига қараша 19-ўчи гвардия дивизиясинга бориб кўшиди. Мана шу ерда Ахмад Азизовнинг фашистларга қарши аёвсиз кураши бошланди.

Душман билан бўлган тўқнушувлардан бири жуда оғир кечди. Атрофи ўйрон сабори барои яхшинига ачитади. Ленинградга кетаётган ўзбекистонликлардан иборат эшелон немислар ҳукумига ураган эди. Шахарга кириб келган Гомель ҳарбий-чишга ўкув куртнинг курсантлари дарҳол яхшинига ачитади. Шунда оддий аскар Ахмад Азизов урушнинг даҳшатли фожиасига илк бўйи бўлди ва душманнинг ҳаво хукуми босилди. Самолётлардан ёғилёттантон бомбалар бирлаҳзанни ўзида бир неча аскар ҳаётига зомин бўлди. Немисларнинг хукумидан сунг омон колланар Волхов фронтига қараша 19-ўчи гвардия дивизиясинга бориб кўшиди. Мана шу ерда Ахмад Азизовнинг фашистларга қарши аёвсиз кураши бошланди.

Душман билан бўлган тўқнушувлардан бири жуда оғир кечди. Атрофи ўйрон сабори барои яхшинига ачитади. Ленинградга кетаётган ўзбекистонликлардан иборат эшелон немислар ҳукумига ураган эди. Шахарга кириб келган Гомель ҳарбий-чишга ўкув куртнинг курсантлари дарҳол яхшинига ачитади. Шунда оддий аскар Ахмад Азизов урушнинг даҳшатли фожиасига илк бўйи бўлди ва душманнинг ҳаво хукуми босилди. Самолётлардан ёғилёттантон бомбалар бирлаҳзанни ўзида бир неча аскар ҳаётига зомин бўлди. Немисларнинг хукумидан сунг омон колланар Волхов фронтига қараша 19-ўчи гвардия дивизиясинга бориб кўшиди. Мана шу ерда Ахмад Азизовнинг фашистларга қарши аёвсиз кураши бошланди.

Душман билан бўлган тўқнушувлардан бири жуда оғир кечди. Атрофи ўйрон сабори барои яхшинига ачитади. Ленинградга кетаётган ўзбекистонликлардан иборат эшелон немислар ҳукумига ураган эди. Шахарга кириб келган Гомель ҳарбий-чишга ўкув куртнинг курсантлари дарҳол яхшинига ачитади. Шунда оддий аскар Ахмад Азизов урушнинг даҳшатли фожиасига илк бўйи бўлди ва душманнинг ҳаво хукуми босилди. Самолётлардан ёғилёттантон бомбалар бирлаҳзанни ўзида бир неча аскар ҳаётига зомин бўлди. Немисларнинг хукумидан сунг омон колланар Волхов фронтига қараша 19-ўчи гвардия дивизиясинга бориб кўшиди. Мана шу ерда Ахмад Азизовнинг фашистларга қарши аёвсиз кураши бошланди.

Душман билан бўлган тўқнушувлардан бири жуда оғир кечди. Атрофи ўйрон сабори барои яхшинига ачитади. Ленинградга кетаётган ўзбекистонликлардан иборат эшелон немислар ҳукумига ураган эди. Шахарга кириб келган Гомель ҳарбий-чишга ўкув куртнинг курсантлари дарҳол яхшинига ачитади. Шунда оддий аскар Ах

